

Gegroeide vormen

De kinderen leren een vorm opbouwen en veranderen

Boom, groepswork, 6 jaar

Boom, groepswork (collage), 5 jaar

onderwerp

er groeit een boom in de klas

techniek

tekenen of collage

formaat

65 × 150 cm,
groepswork

Toelichting

Tot nu toe zijn vrij simpele vormpjes aan de orde geweest, veelal met een gesloten contour. Deze vormen hebben de kinderen vrijwel steeds in één keer gemaakt en daarna onveranderd gelaten. Bij deze opdracht wordt de probleemstelling wat moeilijker: het steeds blijven veranderen en verbeteren staat nu centraal. Dit vergt een andere houding dan de meeste kinderen van deze leeftijd hebben. Vandaar dat er een voorzichtig begin mee gemaakt wordt d.m.v. groepswork. Een groepje kinderen maakt samen één tekening. Hierdoor kunnen ze directer van elkaar leren en is de invloed op elkaar groot (zie toelichting leeftijdsgroep). Een ander probleem is dat het onderwerp 'natuurlijk' moet blijven. Hoewel er een boom gefantaseerd wordt, moet het geen fantasieboom worden. Anders gezegd, het moet een boom worden die in werkelijkheid zou kunnen bestaan, met vormen zoals die in de natuur voorkomen. Het vormprincipe dat gegroeide vormen, in dit geval takken, van dik naar dun lopen komt hierbij zeker aan de orde. Het thema van deze les, groeiende vormen, komt a.h.w. twee keer aan bod. De boom 'groeit' op papier, er komen steeds meer takken aan en de vormen die daarbij gebruikt worden zijn gegroeid. Uiteindelijk ontstaat er een vrij ingewikkelde, open vorm, met een zeer grillige contour. Het makkelijkste is een kale boom; in een later stadium kunnen er eventueel bladeren bij gemaakt worden. De werkwijze moet worden aangepast aan het niveau van de kinderen; voor de kleinsten zal de leerkracht de stam van de boom globaal met houtskool moeten voorschetsen. Collagetechnieken kunnen ook geschikt zijn. Eventueel laten we eerst een boom op de vloer maken met natuurlijk materiaal: takken, schors, mos, e.d.

Begeleiding

We gaan samen heel goed naar bomen kijken: voor het raam of buiten. Hoe lopen de takken? Welke takken zijn het dikst? Waar zijn ze het dikst? Hoe zitten ze vast? Waar zit de stam? Heeft elke boom dezelfde stam? Waar houdt die eigenlijk op? Kun je dat zien? Zijn er veel takken en groeien ze allemaal netjes naast elkaar? Ook de kleur wordt bekeken. We zien groen, bruin, zwart, grijs, oker. Het zijn deze kleuren die we dus ook gaan gebruiken. Al deze kleuren en ook mengvormen hiervan! Op de vloer wordt een groot papier gelegd, of 3 aan elkaar geplakte vellen van 50 × 65 cm. Met een stompje houtskool (plat gebruiken) begint één kind te schetsen. De anderen helpen eerst met aanwijzingen en daarna schetst ieder kind mee. Met lichte vegen groeit eerst de stam, dan de dikste takken en later pas de dunnere takken. We geven steeds aanwijzingen over vorm, zodat de kinderen veranderingen leren maken. Steeds opnieuw wordt de vorm verbeterd: pas als er een 'echte' boom geschetst is, komen er kleurkrijtjes aan te pas. Met de genoemde kleuren gaan de kinderen nu de hele boom, met verschillende gemengde kleuren, inkleuren. Ook heel kleine takjes worden niet vergeten; aan de rand van het papier zullen de hele dunne twijgjes komen. Met een groepje van 3 of 4 kinderen ontstaat zodoende een echte boom. Hij kan haast levensgroot worden als hij rechtop tegen de muur hangt!

Zo zou deze les kunnen verlopen. Het kan natuurlijk ook anders, we geven enkele suggesties:

- de kinderen scheuren uit tijdschriften allemaal stukken foto waarop goede, natuurlijke kleuren voorkomen. Met behulp van dit materiaal wordt een boom samengesteld door steeds verfijnder te scheuren en ook over elkaar heen leggen van de verschillende stukken. Op een gegeven moment kan begonnen worden met vastplakken;
- de kinderen tekenen naar de aanschouwing allemaal takken. Deze worden uitgescheurd of uitgeknipt. Op een centrale plaats in de klas wordt van deze verschillende stukken tak een boom gemaakt. De vraag kan zijn wie er takken op maat kan maken.

Na afloop en bij de evaluatie worden de bomen nog eens vergeleken met de echte bomen buiten!

onderwerp

een klein bosje

techniek

rubbing

formaat

± 25 × 32 cm

Andere opdracht

Een blad lijkt op een boom!

D.m.v. rubbing (zie *Handboek* blz. 49) maken de kinderen met behulp van echte bladeren een mini-bosje. De verschillende bomen worden gemaakt door verschillende bladeren (verzamelen of laten verzamelen).

Staan in een bos alle bomen op één rij? Kijk eens hoe de nerven lopen. Het steeltje lijkt nu op een stam. Met potlood (zijkant van de stift) of waskrijt (plat gebruiken) ontstaat een zacht gekleurd oppervlak waarin de donkere gedeelten (de nerven en de randen) de tekening vormen.

Fijn bosje, 5 jaar